

משימת סוף שער 5 - המחווה

שאלה 1

א. ציינו את תפקידה של הרשות המחוקקת, כפי שבא לידי ביטוי במקרה המתואר, וצטטו מתוך הטקסט משפט המבטא תפקיד זה. (10 נק')

ציין: 5 נק' תפקיד הכנסת מחוקקת חוקים
צטט: 5 נק'

"הצעת חוק הוגשה על ידי הממשלה, ובשנת 2004 אישרה הכנסת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 28) שעל פיו ניתנה אפשרות להקמת בית סוהר פרטי."

ב. ציינו את תפקידה של הרשות המבצעת, כפי שבא לידי ביטוי במקרה המתואר, וצטטו מתוך הטקסט משפט המבטא תפקיד זה. (10 נק')

ציין: 5 נק' קביעת מדיניות וביצועה
צטט: 5 נק'

"הממשלה, שכזכור לכם אמונה על ביצוע המדיניות ועל אכיפת החוק, ביקשה להגדיל את מספר המקומות בבתי הכלא באמצעות הקמת בית כלא נוסף".

או

"ואולם, מכיון שלהקמה של בית כלא יש עלות תקציבית גבוהה, החליטה הממשלה כי יש לפעול להקמת בית כלא בניהול פרטי."

ג. ציינו את תפקידה של הרשות השופטת, כפי שבא לידי ביטוי במקרה המתואר, וצטטו מתוך הטקסט משפט המבטא תפקיד זה. (10 נק')

ציין: 5 נק' -

להגן על זכויות האזרחים/ לבקר את חוקיות פעולות השלטון

בג"ץ, פיקוח וביקורת על החלטות הממשלה - מאפשר לכל אדם או ארגון לעתור בקשר להחלטות של רשויות המדינה או גופים ציבוריים.

צטט: 5 נק'

"כפי שניתן לראות בקישור, העתירה הוגשה נגד שר האוצר, השר לביטחון פנים, כנסת ישראל וחברת הניהול הפרטית שבנתה את בית הסוהר החדש."

או

"התיקון לחוק עורר התנגדות. הוגשה עתירה לבג"ץ שנדחתה, ועבודות הבנייה נמשכו."

או

"לאחר השלמת הבנייה, הוגשה שוב עתירה לבג"ץ נגד הפעלת בית הסוהר הפרטי: בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ואח' נ' שר האוצר ואח' (בג"ץ הפרטת בתי הסוהר)".

או

"בדיון שנערך בשנת 2009 קיבל בג"ץ בהובלת נשיאת בית המשפט העליון דאז, דורית בייניש, את דעת העותרים, ופסק כי ניהול בית סוהר בידי גורמים פרטיים אינו חוקתי, ולכן יש להכריז על בטלותו של התיקון לחוק."

שאלה 2

כתבו את דעתכם המנומקת על הסוגיה:

(א) לו הייתם חלק מצוות השופטים שדנו בעתירה - כיצד אתם הייתם פוסקים?
האם הייתם תומכים בהקמת בית כלא פרטי בישראל או מתנגדים לכך?
הציגו שני נימוקים המחזקים את עמדתכם מתוך הטקסט. (24 נק')

טענה: 4 נק'

אני תומך בהקמת בית כלא פרטי

או

אני מתנגד להקמת בית כלא פרטי (לשים לב כי נימוק אחד לטענה זו כתוב במסמך הנוסף המופיע בתחילת המבחן ונימוק אחד מופיע בתוך הטקסט)

נימוק 1 10 נק' (מבוסס מידע מהטקסט) - ציטוט או נימוק במילים שלהם

נימוק 2 10 נק' (מבוסס מידע מהטקסט) - ציטוט או נימוק במילים שלהם

נימוקים בעד:

- 1. נימוק מהטקסט** - חיסכון כלכלי - מטרתו לחיסכון כלכלי, ולכן אין להעדיף אותו על פני בניית בית סוהר ציבורי. הסדר זה יוביל לחיסכון משמעותי בתקציב המדינה. הסכום המשוער הוא חיסכון של מאות מליוני שקלים לקופת המדינה בתקופה של 25 שנה. כך, אם הנטל של הקמת בית הכלא ותפעולו לא יוטל על המדינה, תוכל המדינה להפנות את משאביה למטרות נחוצות אחרות.
- 2. נימוק מהדף הנלווה** - בתי הסוהר בישראל קיימת מצוקה קשה, הבאה לידי ביטוי במחסור במיטות לאסירים, בהעדר תנאים סניטריים מינימליים ובשירותי רפואה ירודים. בדרך זו ניתן גם להוסיף עוד מספר בתי כלא, ולהקל בכך על העומס והצפיפות במערך בתי הכלא במדינה. למעשה, כך טוענים המצדדים בהפרטה, הקמת בית כלא חדיש ומרווח יכולה רק לשפר את מצב האסירים, ולא להפך.

נימוקים נגד:

1. **נימוק מהטקסט**-החוק עומד בסתירה לסעיף 1 לחוק יסוד: הממשלה, שלפיו הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה. נטען כי העברת סמכויות שלטוניות לידי גורמים פרטיים עומדת בסתירה לחוק היסוד.
2. **נימוק מהטקסט**- כיוון שמדובר בחוק יסוד הייתה גם בעיה פרוצדורלית, כיוון שעל הכנסת היה לאשרו ברוב של 61 מחבריה בכל שלוש ההצבעות (ה"קריאות") על החוק, והדבר לא נעשה כיאות. פורטו גם פרטים פגמים נוספים שנפלו בתהליך החקיקה עצמו.
3. **נימוק מהטקסט**- החוק פוגע בזכויות האסירים ובכך עומד בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
4. **נימוק מהטקסט**- כלל לא בטוח שהחוק ישיג את מטרתו לחיסכון כלכלי. ולכן אין להעדיף אותו על פני בניית בית סוהר ציבורי. בעניין זה טענו העותרים כי החוק אינו עומד באף אחד משלושת מבחני המידתיות המקובלים: הוא אינו מתאים לשם השגת המטרה, משום שכלל לא בטוח שישגיג חיסכון כלכלי; הוא אינו האמצעי שפגיעתו פחותה, שכן האמצעי שפגיעתו פחותה הוא בניית בית סוהר ציבורי; הוא אינו עומד במבחן המידתיות הצר, שכן נזקו – לשיטתם – גדול מתועלתו.

ב) האם לדעתכם היה על בג"ץ להתערב בעניין זה בחקיקת הכנסת? הציגו נימוק המבוסס על מושג אחד, מתוך מה שלמדתם, המחזק את עמדתכם (לפחות 5 שורות). (26 נק')

הערה: יש להתייחס להגדרת המושג בתשובה

טענה: 6 נק'

לדעתי על בג"ץ היה להתערב בעניין זה בחקיקת הכנסת

או

לדעתי בג"ץ לא היה צריך להתערב בעניין זה בחקיקת הכנסת

נימוק המחולק למספר שלבים-

ציון מושג- 8 נק'

בעד התערבות- אקטיביזם שיפוטי/ הגבלת השלטון/ פיקוח וביקורת/ איזונים ובלמים (גישה אקטיביסטית)

נגד התערבות-עקרון שלטון העם/ הפרדת הרשויות (גישה פורמליסטית)

דוגמה- בעד התערבות- מושג עקרון הגבלת השלטון:

לדעתי, על בג"ץ להתערב בעניין בניית בתי כלא פרטיים ובחקיקת הכנסת בנושא כחלק ממנגנון פיקוח וביקורת הקיים כנגד השלטון.

בג"ץ כחלק ממערכת המשפט, משמש כמנגנון פיקוח וביקורת מוסדי וככזה, מוטלת עליו האחריות, במידה ופונים אליו, לוודא שהרשות המחוקקת והמבצעת, פועלות בצורה שמגינה ושומרת על זכויות האדם ושומרת על עקרון שלטון החוק. במידה והרשויות לא שומרות על זכויות אלו, כל אדם יכול לפנות לבג"ץ ולבקש ממנו את העזרה הנדרשת והתערבותו בנושא. הכנסת, אמנם רשות מחוקקת ותפקידה לחוקק חוקים אך במידה והחוק עלול לפגוע בזכויות אדם, על בג"ץ להתערב, במידה ונדרש לכך, להסב את תשומת ליבה לכך שהיא עלולה לפגוע בזכויות האדם ולדרוש לבטל/ לשנות את החוק כנדרש.

הסבר: 12 נק' יש לקשר בין המושג להסבר/נימוק תוך שימוש במושג.

- הסבר ללא קישור למושג שבחר 6 נק'

ג) לו הייתם כתבי משפט, והעמדה המנומקת שלכם הייתה מופיעה בעיתון, איזה תפקיד מתפקידי התקשורת היה בא לידי ביטוי בכתבה זו? נמקו את תשובתכם. (20 נק')

ציון התפקיד- 8 נק'

ההגדרה אינה נדרשת בתשובה, היא מובאת לנוחיות המורה בלבד.

1. אם אני תומכת בהתערבות בג"ץ - פיקוח וביקורת (ניתן לקבל גם פרשנות)

פרשנות- מתן הסברים על האירועים ויצירת הקשרים בינם לבין אירועים דומים.

פיקוח וביקורת על השלטון- כלב השמירה של הדמוקרטיה, גוף ביקורת בלתי פורמלי על בעלי כוח ורשויות השלטון.

2. אם אני מתנגדת להתערבות בג"ץ - פיקוח וביקורת / פרשנות

נימוק- 12 נק'

בנימוק על התלמיד לקשר בין התפקיד לבין תשובתו בשאלה הקודמת ולקשר ביניהם.